

Järvikyläntie 1
91700 Vaala
(08) 5875 6000

16.4.2025

Valtiovarainministeriö

Asia: VN/10574/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Vaalan kunnan lausunto

Vaalan kunta antaa lausunnon valtiovarainministeriön Lausuntopalvelut – palvelussa julkaisemaan yleiseen lausuntopyyntöön asiassa, joka koskee luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta. Vaalan kunta kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Lakimuutoksen valmistelun taustaa: Hallituksen esityksessä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia muutettaisiin siten, että kaivostoiminnassa ja konesaleissa käytettävän sähkön vero siirrettäisiin alemmasta sähköveroluokasta II yleiseen sähköveroluokkaan I, jonka vero on 2,24 c/kWh. Alemman sähköveroluokan vero on 0,05 c/kWh. Sähköstä kannettavaan huoltovarmuusmaksuun ei ehdoteta muutoksia.

Ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan valtion sähköverotulojen kasvavan 58 miljoonalla eurolla vuoden 2026 tasolla; tästä kaivosten osuudeksi arvioidaan 11 miljoonaa euroa ja konesalien 47 miljoonaa euroa.

Hallitus on päättänyt kaivostoiminnassa ja datakeskuksissa käytettävän sähkön veron korottamisesta yhtenä toimenpiteenä korvattaessa makeisten ja suklaan arvonnäköveron korottamatta jättämisestä seurannutta vajetta valtion verotuloihin. Verotulomuutos on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 2026 alusta.

Vaalan kunta näkee hallituksen esityksen monilta osin ongelmallisena, puutteellisesti valmisteltuna ja hätäisellä aikataululla etenevänä.

Lakimuutoksella tavoitellaan lisätuloja valtiolle verotuksen kautta. Hallitus päätti aiemmin vuonna 2025 jättää toteuttamatta toisen verouudistuksen, ja sen aiheuttamaa vajetta suunniteltuun verokertymään on paikattava. Hallitus päätyi pysäyttämään makeisten ja suklaan arvonlisäverotuksen korottamista koskevan lakivalmistelun lausuntokierroksella saapuneen runsaan kielteisen palautteen vuoksi. Vaikuttimena lienee ollut myös makeisten valmistukseen liittyvä suuri investointi, joka uhkasi peruuntua lakimuutoksen myötä.

Syyt lakimuutosta koskevan esityksen taustalla ovat kyseenalaisia ja muutoksen tavoitteet ristiriitaisia. Vaikka verokertymää voitaisiin paikata sähköverouudistuksen kautta kymmenillä miljoonilla euroilla vuosittain, voidaan varovaisestikin arvioiden todeta, että veronkorotuksen myötä toteutumatta jäävät investoinnit kaikkine sivutuloina tuottavat valtiolle merkittävästi suuremman tappion. Hallitus jätti toteuttamatta toisen veronkorotuksiin tähtäävän ja verokertymää kasvattavan lakimuutoksen lausuntokierroksella selvinneiden seikkojen takia, ja samalla tavalla sen on otettava huomioon tätä lakimuutosesitystä koskeva asiantuntijoiden ja toimijoiden palaute.

Hallituksen esityksessä todetaan, että konesali-investointeja kohtaan Suomessa kasvanut kiinnostus selittyy suurimmaksi osaksi *Suomessa tarjolla olevasta edullisesta ja puhtaasta sähköstä, vakaasta sähköverkosta, puhtaasta vedestä ja viileästä ilmastosta*. Samat edut löytyvät muista Pohjoismaista, joskin sähköverotaso on Suomessa jonkin verran edullisempaa kuin naapureilla. Tämän kilpailuvaltin poistaminen voi tulla erittäin kalliiksi.

Konesalien taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksessä mainitaan konesalien tuottaman hukkalämmön tarjoavan konesaleille lisää liiketoimintamahdollisuuksia konesalitoiminnan lisäksi. On kuitenkin kokemukseräisesti osoitettavissa, että hukkalämpö tuottaa mahdollisuuksia myös muille kuin konesalitoimijoille; osa toimijoista luovuttaa hukkalämpöä lähialueelle hyötykäyttöön edullisesti, jopa veloitusetta. Hukkalämpöä voi hyödyntää edullisena kaukolämmön lähteenä, mutta sillä on myös useita muita liiketoimintamahdollisuuksia. Näin ollen konesalitoiminta luo laaja-alaisia toimintamahdollisuuksia ympäristöönsä.

Ne kunnat, joissa on potentiaalia konesalien tai muun hukkalämpöä tuottavan toiminnan sijoittumiseen, ovat lähteneet kehittämään laajasti hukkalämpöön liittyviä mahdollisuuksia. Hallituksen esityksessä mainitaan, että *yksittäisen kunnan tasolla konesali-investoinnit näyttäytyvät todennäköisesti positiivisemmilta kuin koko kansantalouden tasolla tarkasteltuna, koska konesali-investoinnit voivat liikuttaa työvoimaa investoinnin saavaan kuntaan ja uudet konesalit lisäävät niiden sijaintikuntien kiinteistö- ja yhteisöverotuloja*. Tämä on kuitenkin vain osa totuutta, sillä kuntien

mahdollisuudet ovat paljon laajemmat, ja näin ollen myös valtakunnallisesti saatava hyöty kasvaa merkittävästi.

Datakeskukset voivat tuoda työpaikkoja ja hukkalämpö uuden yritystoiminnan mahdollisuuksia alueille, joilla kasvu on muutoin hankalasti tavoiteltavissa.

Veronkorotus heikentää datakeskuksen sijoittamisen mahdollisuuksia.

Datakeskusten sijoittuminen syrjemmille alueille ei tarkoita syntyvän hukkalämmön jäämistä hyödyntämättä, vaan kunnat pystyvät edesauttamaan uuden toiminnan luomista hukkalämpöä tuottavan datakeskuksen ympärille.

Konesalien tulevaan sähkönkulutukseen liittyy hallituksen esityksen mukaan suuri epävarmuus, mutta esityksen mukaisella veronkorotuksella saatavaa verokertymää vuosikymmenen loppuun mennessä on arvioitu Elinkeinoelämän keskusliiton vihreän siirtymän investointien dataikkunasta löytyvien hankkeiden perusteella. Tällä tavoin on päädytty arvioimaan sähköverotulokertymän kasvavan kymmenillä miljoonilla vuosittain, mikäli kyseiset hankkeet toteutuvat. Esityksessä jätetään kuitenkin hyvin vähäiselle arvioinnille se, mikä kyseisten hankkeiden kokonaisvaikutus talouteen on. Miljardiluokan investoinneista kertyy tuloja verotuksen kautta valtiolle ja kunnille, mutta vain siinä tapauksessa, että investoinnit toteutuvat. Toteutumatta jäänyt investointi ei tuota kiinteistö-, yhteisö- tai muutakaan veroa, ei luo työpaikkoja tai muuta liiketoimintaa hyödyttävää hukkalämpöä. Toteutumaton investointi ei myöskään kasvata sähköverokertymää.

Uusiutuvan sähköön tuotanto ja riittävyys

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että *ehdotetuilla muutoksilla ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta uusiutuviin sähköntuotannon investointeihin, sillä esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoimaloiden saaman tuotannon keskihinta määräytyy pääosin pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla, eikä yksinomaan Suomen sähkön kulutuksen perusteella.* Väitteelle ei mainita muita perusteita eikä lähdeitä. Vaalan kunta kehittää alueellaan tuuli- ja tulevaisuudessa myös aurinkoenergiaa. Toimijoilta saatu viesti ei vastaa hallituksen esityksen väitettä; energian tuotantoon ja kulutukseen liittyvät investoinnit ovat kokonaisuus, jossa kysyntä ja tarjonta vaikuttava aina toisiinsa. Datakeskuksilla on toimijoiden näkökulmasta rooli kysynnän luojana ja tasaajana.

Suomen kantaverkkoyhtiö Fingrid vastaa sähkönsiirtoverkosta. Fingridillä on erityinen asiantuntemus sähköverkon tilasta, sähkönkulutuksen kasvun vaikutuksista kantaverkon tarpeisiin ja suuntaviivoista, joilla energiaan liittyvät muutokset pystytään hallitsemaan. Fingridin taholta ei datakeskuksia ole nähty uhkana Suomen sähkön riittävyydelle. Fingridin rooli energiaan liittyvässä kokonaisuudessa on erityisen merkittävä. Hallituksen esityksestä ei kuitenkaan

käy ilmi, että Fingridiä olisi asiantuntijatahona kuultu lakivalmistelussa ennen tätä lausuntovaihetta.

Hallituksen esityksen perusteet veronkorotukselle jäävät hyvin epämääräisiksi. Vaikutusten arviointi kokonaisuutena, erilaisten toimijoiden kuuleminen ja perusteellisempi valmistelu on tämänkaltaisen uudistuksen kohdalla välttämätöntä.

Hallituksen esityksen suhde hallitusohjelmaan

Hallitusohjelmassaan nykyinen hallitus *haluaa luoda mahdollisuudet uudelle kasvulle ja huolehtia, että Suomeen kannattaa investoida*. Rakentamislainsäädännön uudistuksilla on tähdätty normien purkamiseen ja rakentamisen sujuvoittamiseen, ja alueidenkäyttölain uudistamisen yhtenä tavoitteena on edistää Suomen houkuttelevuutta investointikohteena. Hallitus korostaa puhtaan energian investointien toteutumisen tärkeyttä, koska niillä on *merkittävä vaikutus maamme talouskasvuun, teollisuuden jalostusarvoon ja kilpailukykyyn, verotuloihin ja työpaikkoihin*. Sähkön saatavuuden ja hinnan vaikutus investointien toteutumiseen on tunnustettu läpi hallitusohjelman. Usein vaikuttavana tekijänä mainitaan myös hallinnon luotettavuus.

Poukkoileva päätöksenteko ei edistä investointien saatavuutta Suomeen. Maamme kiinnostavuus investointikohteena on saatu herätettyä, ja hankevalmisteluja etenee myös niillä alueilla, missä kehittäminen on olosuhteiden vuoksi ollut pitkään ongelmallista, mutta erinäisten energiaan liittyvien hankkeiden vuoksi on saatu uusia mahdollisuuksia parantaa alueen työllisyyttä, kehitystä ja hyvinvointia. Investointipäätöksiä datakeskuksista on tehty, uusia on odotettavissa. Tämä ei ole se vaihe, missä lyhytnäköisellä veropolitiikalla valtion kannattaa lähteä hakemaan pikavoittoja.

Yllättävät suunnanmuutokset vaikuttavat mielikuvaan Suomesta, eivätkä haitat rajoitu pelkästään datakeskusten rakentamisen epävarmuuteen, vaan luovat laajempaa epävarmuutta vihreän siirtymän hankkeiden toteuttamismahdollisuuksille.

Verotukseen kohdistuva keskustelu ja valtakunnan ylimmästä johdosta annetut datakeskuksia kritisoivat ja datakeskusten sähköverotuksen korotusta kannattavat lausunnot ovat jo tässä vaiheessa aiheuttaneet paitsi epäluuloa Suomen luotettavuutta kohtaan, myös konkreettisten investointien hidastumista, siirtymistä ja uudelleenarviointia toimijoiden taholta. Julkisuuteenkin on tuotu erään datakeskusinvestoinnin pysäyttämisen esitetyn hinnankorotuksen vuoksi, ja on mahdotonta arvioida, miten monta esivalmistelussa olevaa ei-julkista hanketta tämä esitys tulee vielä kaatamaan. Investointien ja kaikkien niihin liittyvien oheistoimintojen tulovaikutus ja verokertymä jos jää kertymättä, on se

taloudellisesti erittäin kannattamatonta verrattuna esitetyllä lakimuutoksella saatavaan verokertymään.

Hallituksen esityksessä sen valmistelusta kerrotaan kohdassa 1.2, että *esitys on tarkoitus antaa kiireellisenä erityisesti konesalien investointipäätöksiin liittyvien epävarmuuksien vähentämiseksi*. Mikäli hallituksen esitys etenee toteutukseen sellaisenaan, on selvää, että mainitun kohdan voi muuttaa muotoon:

esitys toteutetaan kiireellisenä erityisesti konesalien investointipäätösten vähentämiseksi.

Allekirjoitus

Minna Kärkkäinen,
kunnanjohtaja
Vaaan kunta

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti Vaalan kunnan asianhallintajärjestelmässä